

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ДЕРЖАВНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ НА АЛІМЕНТИ

Петренко В. О.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Кобзєва Т. А.

к.ю.н., ст. викладач кафедри АГПФЕБ, Сумський державний університет

Усталені моральні принципи нашого суспільства, а також чинне законодавство визначають одним з найголовніших та найважливіших обов'язків батьків – моральне виховання та матеріальне утримання дитини. Зокрема відповідно попередньо згадані обов'язки батьків виражаються в забезпечені мінімально необхідними благами, що потрібні для життя та виховання неповнолітньої дитини.

Зараз Україна є європейським лідером за кількістю розлучень. Українці розривають шлюб у півтора рази частіше, ніж середньостатистичний житель ЄС, хоча і частіше за українців дане явище спостерігається у росіян. Україна продовжує випереджати країни ЄС, навіть попри тенденцію до поступового скорочення кількості розірваних шлюбів. Країни ЄС, які є лідерами за статистикою розірвання шлюбу, Бельгія та Чехія, поступаються даними показниками Україні. Така не втішлива статистика найбільш негативно впливає на дітей, адже вони потерпають і морально, і матеріально [3].

Закріплений законодавче принцип: «Батьки зобов'язані утримувати дітей до їх повноліття» [2], – здійснюється батьками зокрема через виплату аліментних зобов'язань. Аліменти – це грошові зобов'язання між членами однієї сім'ї, які виплачуються протяжний час або, у випадках передбачених чинним законодавством, сплачуються одноразово [4].

Правовідносини батьків стосовно виплати аліментів чітко регламентуються сімейним законодавством України, яке встановлює порядок, строки та особливості їх виплати. Окрім цього Сімейний кодекс України передбачає як примусовий так і добровільний способи призначення аліментів на користь дитини, в залежності від усвідомлення батьками їхнього батьківського обов'язку та взаємовідносин між ними [11].

Моральні норми передбачають, що батьки повинні самостійно визначати розмір аліментів на дитину, але статистика зображує приблизно 72% сімей, які вирішують дані питання в судовому порядку. Задля примусового стягнення аліментів той з батьків, хто проживає з дитиною, звертається до суду з позовною заявою про стягнення аліментів на дитину [13].

За словами адвокатів на сьогоднішній день 800 тис. українських чоловіків платять аліменти примусово. Оскільки майже 90% дітей залишаються з матерями, то загалом платниками аліментів є саме чоловіки. Дані Міністерства юстиції свідчать, що 10 тисяч українських чоловіків є злісними неплатниками аліментів. З кожним роком, на жаль, ця кількість збільшується [3]. Таким чином, діти доволі часто залишаються матеріально незахищеними і як наслідок у нашій країні процвітає підліткова злочинність, наркоманія, пияцтво та інші негативні явища.

Досить поширеною в наш час стала проблема приховування реальних доходів. Дана проблема несе вкрай негативні наслідки, які відбиваються на дітях, оскільки вони отримують мінімальні або навіть досить символічні суми виплат від батьків, які не проживають з ними. Практика приховування реальних доходів уже має довгий віковий досвід, саме тому доведення реальних доходів відповідача є досить нелегкою процедурою. Однак Україна не має жодного чіткого механізму доведення реальних доходів відповідача при нарахуванні аліментних зобов'язань.

Дана проблема виникла вже з розвитком середнього та великого бізнесу, адже аліменти на одну дитину відбирали чверть доходу батька, а це становило велику суму. Батьки проявляли все більше невдоволення, тому що аліменти часто витрачалися не лише на утримання дитини, а й на потреби нової сім'ї матері. Саме тому все більше поширювалася проблема штучної мінімізації своїх доходів. Дані явища процвітають і в наш час з дещо удосконаленими формами прояву [9].

Чимало підприємців, з високим фактичним матеріальним рівнем життя, з різних причин визначають для себе мінімальний розмір заробітної плати. Таким чином розмір аліментів, що стягується з них, лише формально відповідає рамкам встановленим законом, оскільки реальні доходи, окрім зарплати, не фіксувалися. Процвітає таке явище, як виплата зарплати «в конвертах», коли частина доходу не піддається контролю, і також сприяє не врахуванню в розмір аліментів.

Моральні норми суспільства та законодавство передбачають, що кожна дитина має право на рівень життя, достатній для її фізичного, інтелектуального, морального, культурного, духовного та соціального розвитку [8]. Негаразди, які виникають у сімейного подружжя, найбільш відчужають діти. У неповній сім'ї вони страждають, як емоційно, так і матеріально, оскільки вони досить рано знайомляться зі словом – «аліменти» та жадібністю, обманом одного з батьків.

Таким чином, задля максимального забезпечення дитини виплатами від того з батьків хто не проживає з нею інший повинен подати до суду позовну заяву з усіма наявними у нього доказами реальних доходів. Зокрема доказами можуть бути будь-які аудіо-, відео-, фото- матеріали; копії Декларації про майновий стан і доходи відповідача; документи з Державтоінспекції; дані зі спадкового реєстру, Єдиного реєстру довіреностей, Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб підприємців; відомості з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. У разі неможливості самостійно дістати вищевказані документи, позивач повинен вказати в позовній заяві клопотання на отримання їх судом. Також позивач може представляти свідків, яким наявна інформація про реальні доходи відповідача і цим самим забезпечити безтурботне та достатнє життя своїй дитині.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс] : кодекс від 10.12.1971 № 322 – VIII. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08/page4>.
2. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон від 28.06.1996 р. № 254 к / 96 – ВР. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
3. Наслідки розлучень : українські діти виростають у бідності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dw.de/%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%>.
4. Отримання аліментів на дитину [Електронний ресурс]. – Режим доступу : legalspace.org/.../download/418_4575bb71cfe0...
5. Практичні поради громадянам з питань звернення до суду для захисту прав та законних інтересів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://obljustlviv.gov.ua/files/metod/2010_11_o.pdf.
6. Про виконавче провадження [Електронний ресурс] : Закон України від 21.04.1999 р. № 606 – XIV.– Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/606-14>.
7. Про державний бюджет України на 2014 рік [Електронний ресурс] :

Закон України від 16.01.2014 р. № 719 – VII. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/719-18>.

8. Про охорону дитинства [Електронний ресурс] : Закон України від 26.04.2001 р. № 2402 – III. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.

9. Розмір аліментів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1463020344615/pravo/dobrovilno_primusovo.

10. Сафулько С.Ф. Енциклопедичний довідник майбутнього адвоката : у 2 ч. / О.Д. Святоцький, Т.Г. Захарченко, С.Ф. Сафулько. – К. : Ін Юре, 2008. – Ч. 2. – 832 с.

11. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс] : кодекс від 10.01.2002 р. № 2947 – III. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

12. Сімейний кодекс України. Науково-практичний коментар [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uazakon.ru/ukr/sku/index.htm>.

13. Суди України за 2013 рік ухвалили 119 тис. рішень щодо розлучень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.112.ua/suspilstvo/sudi-ukrayini-za-2013-rik-uhvalili-119-tis-rishen-schodo-rozluchen-yurist-22446.html>.

14. Судово-практичний коментар Сімейного кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/kz/sudovo-praktichnij-komentar-simejnogo-kodeksu>.

15. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : кодекс від 16.01.2003 р. № 435 – IV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

16. Шанскова Т.І. Аналіз причин правопорушень як підґрунтя соціально-педагогічної роботи з молоддю щодо профілактики злочинності [Електронний ресурс] / Т.І. Шанскова. – Режим доступу : <http://studentam.net.ua/content/view/7566/97/>.